

Đệ nhất kỳ quan Yellowstone National Park (Hoa Kỳ)

Một cảnh sắc lạ lùng trên đỉnh Mammoth Hot Springs, Yellowstone. (Hình: ATNT Tours & Travel)

Rocky Mountain là một dãy núi chạy dài từ Bắc xuống Nam của khu vực Tây Bắc Mỹ. Dãy núi thả mình nằm trên chiều dọc của các tỉnh phía Tây Canada và các tiểu bang southwest của Hoa Kỳ.

Đầu núi nằm trên tỉnh British Columbia và Alberta của Canada, còn chân núi trải dài xuống đến tận tiểu bang New Mexico Hoa Kỳ. Trên phần thân dãy núi Rockies, không biết bao nhiêu là thắng cảnh thiên nhiên mà tạo hóa nắn nét điêu khắc dành cho con người thưởng ngoạn. Trong số đó, Yellowstone National Park của Hoa Kỳ là một thắng cảnh nổi tiếng trên thế giới.

Không giống như các công viên quốc gia khác của Hoa Kỳ, Yellowstone là một khu vực núi lửa đã hoạt động hơn 640,000 năm trước đây và đã để lại rất nhiều các "di tích" núi lửa tại vùng đất này.

Ảnh hưởng của nhiệt độ cao trong lòng trái đất đã tạo ra các mạch nước phun (geysers), suối nước nóng (hot spring), lỗ phun khí từ miệng núi lửa (fumaroles), và các vùng bùn nóng (mudpot). Các di

tích núi lửa còn để lại cho Yellowstone một khu hẻm vực Grand Canyon của Yellowstone và các trụ dung nham đen tại Sheepeater Cliff.

Yellowstone được hình thành từ đất, lửa, nước, không khí và sự tương duyên giữa bốn yếu tố trên. Khu vực Yellowstone đã liên tục vận hành sự luân chuyển trời đất từ mấy triệu năm nay để tạo ra một nguồn sống đa dạng trên trái đất như ngày nay.

Yellowstone National Park nằm ngay góc Tây Bắc của tiểu bang Wyoming, phía Bắc là Montana State, phía Tây là Idaho State trên vùng cao nguyên Yellowstone cao hơn 2,400 mét. Du khách có thể đến Yellowstone qua nhiều cửa khác nhau.

Thắng cảnh Old Faithful Geyser, mạch phun nước nóng nổi tiếng trong Yellowstone. (Hình: ATNT Tours & Travel)

Bạn có thể vào cửa Tây (West Entrance), cửa Bắc (North Entrance), cửa Đông Bắc (Northeast Entrance), hay cửa Nam (South Entrance) tùy theo bạn từ tiểu bang nào đến.

Nhưng cho dù bạn có vào bằng cửa nào thì Yellowstone vẫn có một số các thắng cảnh chính mà bạn phải đến thưởng ngoạn, không thể bỏ qua như Mammoth Hot Springs, các điểm phun nước nóng như geysers Norris, ở Lower geyser basin có Fountain Paint Pot, ở Midway geyser basin có Grand Prismatic Spring, còn ở Upper geyser basin có Old Faithful geyser nổi tiếng thế giới, và phía Grand Canyon của Yellowstone có Lower Falls.

Dựa vào các yếu tố hình thành ra các thắng cảnh của Yellowstone ngày nay, các nhà địa chất học cho rằng các dòng nước trên bề mặt

đất như nước sông nước mưa hay nước tuyết tan ra từ từ thấm dần xuống các lớp đá xốp bên ở dưới lòng đất sâu. Nhiệt độ dưới lòng đất rất nóng làm dòng nước bị “đun” nóng lên, tạo ra một áp suất rất lớn. Áp suất này càng lúc càng bị tăng lớn dần, ép mạnh cho đến khi nó phải phun vọt lên mặt đất.

Tình trạng này tạo ra bốn trường hợp xảy ra: trường hợp thứ nhất nếu dòng nước này được phun mạnh ra khỏi mặt đất thì người ta gọi đó là “geyser” hay mạch điểm phun nước nóng.

Trường hợp thứ hai là dòng nước nóng không bị áp suất ép đủ mạnh nên dòng nước chỉ đủ sức trào lên mặt đất, điều này được gọi là “hot spring” hay suối nước nóng. Trường hợp thứ ba là dòng nước chưa kịp phun ra khỏi mặt đất thì đã bị bay hơi lên, trường hợp này được gọi là “fumaroles” lỗ phun khí từ miệng núi lửa. Trường hợp thứ tư là dòng nước nóng này chỉ vừa đủ lượng nước để phân hủy các hóa chất ngay tại khu đất đó, biến khu đất này thành một khu đất bùn nóng sôi lên hay còn được gọi là “mudpot.” Đó là những ý niệm khái quát cho chúng ta khi đến du ngoạn Yellowstone.

Old faithful Geyser là một mạch điểm phun nước nóng cao có đến hơn 20 mét và điều đặc biệt là geyser này hoạt động khá đúng giờ, cứ 91 phút thì lại phun nước nóng “chửi trời.” Không hiểu trời đã làm gì mà đất Old Faithful này thù hằn lâu thế. Đất chẳng làm gì được trời nên lấy miệng phun nước trêu người.

Thắng cảnh Mammoth Hot Springs bên trong Yellowstone National Park. (Hình: ATNT Tours & Travel)

Cần nói thêm, ở đây cũng là một nơi nghỉ chân hay nghỉ trưa cho du khách. Có cả một cafeteria lớn để bạn có thể ngồi ăn uống và đợi giờ xem geyser phun. Thường thì Visitor Center ở đây sẽ thông báo cho du khách biết giờ "phun nước" của geyser. Mỗi khi gần đến giờ phun, du khách đứng đầy vây quanh geyser và reo hò khi dòng nước nóng phun thẳng lên trời. Dòng nước phun lên lúc cao lúc thấp và hoạt động chỉ chừng vài phút.

Từ Old Faithfull Geyser đi lên phía Bắc của highway US-191, trên đường đi du khách có dịp ghé qua xem thẳng cảnh của các geysers khác, mỗi điểm đều có mỗi vẻ khác nhau. Còn nếu bạn đi về phía Nam, bạn sẽ ghé đến West Thumb và Grand Village. Ở đây du khách có thể quan sát hồ Yellowstone Lake và tìm hiểu thêm về các môi trường sinh thái chung quanh.

Ví dụ như bạn sẽ xoay xử như thế nào trong trường hợp bạn gặp một con gấu đang đi về phía bạn! Bạn bỏ chạy ư! Không được đâu vì bạn không chạy nhanh bằng gấu. Bạn đứng chết trân hay bạn hét to lên! Cũng không được vì như thế chú gấu sẽ có bữa ăn "thịt" no đó. Người ta khuyên tôi nên nói chuyện với gấu, mắt nhìn gấu và nói chuyện một cách thân mật lắm bằm một mình, cứ như là mình than với nàng/chàng gấu lắm. Nhưng miệng vừa nói, chân vừa bước lùi và bạn nhớ lùi trở lại đúng con đường cũ và từ từ bình thản quay lưng đi. Học thì dễ đó nhưng chắc khi gặp gấu thật thì chỉ sợ "gấu quăn" mình cũng ướm mất!

Từ North Entrance đi về phía Nam khoảng 5 mile, bạn sẽ đến một thẳng cảnh đẹp nổi tiếng của Yellowstone là Mammoth Hot Springs. Hình ảnh và không gian của khu vực này khiến tôi nhớ ngay đến thành phố "bông gòn trắng xóa" Pamukkale ở Thổ Nhĩ Kỳ và hoang mạc Acatama của Chile Nam Mỹ. Thẳng cảnh này có nhiều điểm thoáng qua trông khá giống nhau.

Spasm Geyser, một cảnh đẹp của Fountain Paint Pot,
Yellowstone. (Hình: ATNT Tours & Travel)

Thắng cảnh Pamukkale nằm trên một ngọn đồi khá cao, chưa một ai "bắt gặp" không gian Pamukkale mà không đứng ngây người với cảnh thiên nhiên trước mắt. Cả một vùng đồi trắng tinh, từng khoang hồ lớn đong màu nước xanh lam nhạt, từng bậc thềm hồ cao thấp nối tiếp nhau trải dài xuống thung lũng tạo thành một không gian trắng toát với từng khoang hồ xanh lam và những "thạch nhũ" trắng toát như những dòng tuyết chảy dài nối liền các bậc thềm hồ với nhau. Đây là những hình ảnh khó quên nhất của Pamukkale.

Hoang mạc Acatama của Chile với các Geysers phun nước nóng chỉ nhường bước cho Yellowstone mà thôi. Nhưng thung lũng hoang mạc và cảnh đẹp của các muối núi-hồ thì Yellowstone không thể so sánh với Acatama.

Mammoth Hot Springs là một cảnh rất đẹp trong công viên Yellowstone. Đây là một đồi cao mà phần trên chóp đã bị vạt phẳng. Dòng nước chảy dưới bên dưới lòng đất sâu được "đun nóng" bằng sức nóng địa-nhiệt và tuôn trào lên trên mặt đất. Sự tương duyên pha trộn giữa nước, nhiệt độ dưới lòng đất, không khí lạnh bên trên và đá vôi đã tạo thành một không gian lạ lùng.

Những khoang hồ, thềm hồ, những vùng đất trắng toát, vàng nâu, xanh lam và xộp như bông gòn được hình thành trong một chu vi khá dài trên nền thềm chính (Main Terrace), tạo ra một không gian Mammoth một hình ảnh tuyệt đẹp khó quên. Tuy nhiên, không giống như bên Pamukkale của Turkey, du khách đến Mammoth Hot Springs bị cấm không được xuống nhúng chân vào nước hay đi trên các vùng đất xộp vì lý do an toàn và bảo vệ môi trường thiên nhiên của công viên quốc gia Yellowstone.

Chung quanh khu vực này có một số tiệm gift shop và hotel sang trọng. Muốn ở các hotel này, du khách phải giữ chỗ trước ít nhất một năm, nhưng một điều chắc chắn giá không rẻ chút nào. Thêm vào đó, các hotel tại Yellowstone không có Hotsprings tắm suối nước nóng như ở Pamukkale? Quả là một điều thiếu sót!

Tuy nhiên, không gian đồi-núi-sông-rừng Yellowstone vây quanh đã tạo ra nơi đây một chỗ nghỉ Hè tuyệt vời cho những ai không sợ tốn kém về tiền bạc. Thêm vào đó, hình ảnh những đàn nai hoang đã dạo quanh bên ngoài hotel càng làm tăng thêm nét hoang sơ của Mammoth.

Đàn nai có lẽ đã quen với sinh hoạt con người nên chúng lững thững "tản bộ" mà không hoảng sợ với sự hiện diện của xe cộ và con người. Các loại thú vật trong công viên quốc gia được bảo tồn và chúng có nhiều "ưu tiên" hơn du khách. Chúng muốn đi đâu cũng được, làm

bất cứ gì chúng muốn. Nhưng bạn là du khách thì phải tuân theo các luật lệ ở đây vì sự an toàn của chính bạn.

Mỗi năm có khoảng ba triệu du khách từ khắp mọi nơi đến du ngoạn Yellowstone, nhất là vào dịp mùa Hè. Đây là một số lượng du khách không nhỏ so với diện tích và các loài sinh vật sinh sống trong công viên quốc gia này. Yellowstone còn nhiều rất nhiều điểm thưởng ngoạn, bạn phải nhìn tận mắt hơn là qua các bài viết hay hình ảnh video.

Cả thế giới đổ xô đến Yellowstone du ngoạn thắng cảnh thiên nhiên bậc nhất trên thế giới này. Bạn ở Hoa Kỳ mà chưa đến công viên quốc gia Yellowstone thì quả là thiếu sót!

(Trần Nguyên Thắng)